

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van de Stichting TOG.

Namens het TOG bestuur wens ik eenieder een goed seizoen toe.

M. van Rijsingen

Januari 2017

Jaarverslag 2016 Stichting Teelt Overleg Groenten

Vanuit de VIGEF, telersverenigen industriegroenten en de werkgroep Industriegroenten LTO is in 2014 de Stichting TOG opgericht.

Vanwege de ontwikkelingen rondom de afschaffing van de productschappen heeft het bedrijfsleven zelf het initiatief genomen om in gezamenlijkheid te zorgen voor de borging van een aantal activiteiten. Deze activiteiten zijn zowel voor de telers als de verwerkers van groot belang.

Doel van de stichting

Inzet voor alle praktijkgerichte teeltaangelegenheden die zich voordoen in de teelt van groenten voor de verwerkende industrie en versmarkt in Nederland en ondersteuning geven op het gebied van verduurzaming van de teelt.

Leden van de stichting

De stichting wil zich graag inzetten voor alle telers van groenten voor de verwerkende industrie en versmarkt in Nederland.

Visie

Telers en verwerkers hebben dezelfde belangen als het gaat om de kwantiteit en kwaliteit van het te verwerken eindproduct en derhalve is een goede samenwerking efficiënt en noodzakelijk. Dit zowel op het gebied van teeltaangelegenheden en kwaliteitskeurmerken.

Door deze samenwerking kan gewerkt worden aan verbetering van de continuïteit, kwaliteit en kennisontwikkeling nu en naar de toekomst.

Bestuur van de stichting

Het dagelijks bestuur bestaat in 2016 uit: Marcel van Rijsingen (v. Rijsingen); Perry Leemans (Ardo) en Maurits Bax (LTO).

Het totale bestuur 2016:

Marcel van Rijsingen	Rijko
Perry Leemans	Ardo BV
Maurits Bax	LTO / Noliko
Lou Heijnen	Oerlemans Foods Nederlans BV
Jos Veendrick	Veco BV
Jean-Paul Tacken	Taco Agro BV
Marko Wolthuis	Hak B.V.
Ton Willigers	Groenteverwerking Laarakker
Cees Geven	Coöperatieve Telersvereniging de Schakel
Hans van der Mheen	VNK
Rik Ceyskens	Noliko
Bart Peters	LTO / Laarakker
vacature	Teler Ardo
Rogé Meuwissen	LTO / LLTB; De Schakel
Gertjan van Tilburg	LTO / LTO Noord
Geert Hermans	ZLTO / Coördinator TOG

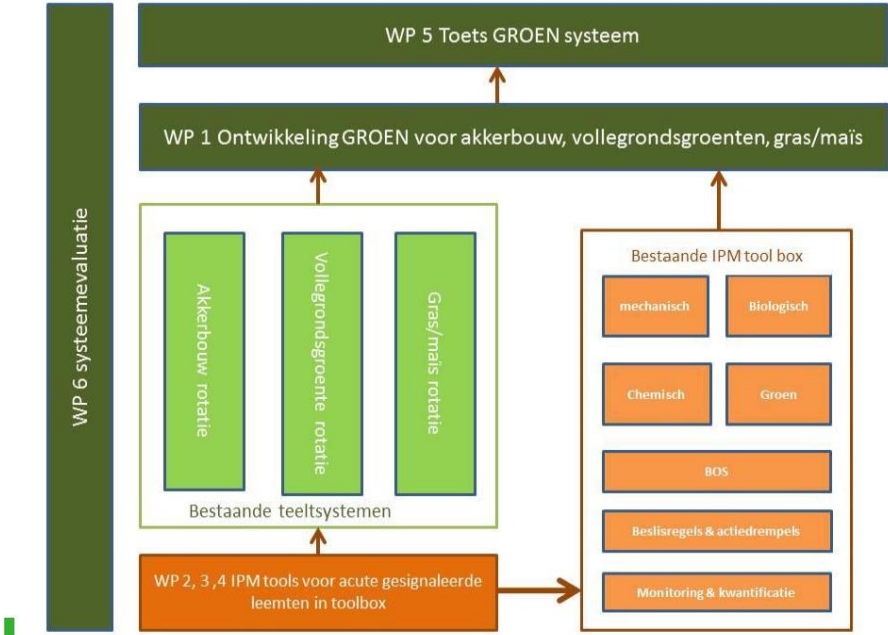
Doelstellingen voor 2016:

Doorontwikkelen van de stichting.
 Uitbreiden van de stichting met verwerkers
 Uitwerken en onderhouden thema`s.
 Ontwikkelen en opzetten projecten

Resultaten 2016

Bestuur activiteiten 2016		
1	<u>Bestuur</u>	<p>In 2016 is 6 keer vergaderd door het bestuur, waarvan 2 keer in combinatie met het platform industrie groenten en een keer in combinatie met de kennisdag.</p> <p>Door de slechte teeltomstandigheden zijn de vergadering in juni en juli vervallen en zijn een aantal zaken niet uitgevoerd, vanwege de na-ijl effecten van de slechte oogsten op de teelt en verwerking en de extra inspanningen die dit met zich mee bracht.</p> <p>De vacature invulling vanuit telers Ardo bleek moeilijk en heeft (nog) niet tot resultaat geleid.</p> <p>Er is vorm gegeven aan de taak- en portefeuille verdeling binnen TOG en taken die over genomen zijn van het platform industrie groenten. Dit is in een document vastgelegd.</p> <p>Er is gestart met een vernieuwing van de statuten, met name ter borging van de bestuurlijke betrokkenheid vanuit de VIGEF.</p> <p>Op bestuurlijk niveau is de informatie voorziening naar VIGEF en LTO`s vorm gegeven, zodat de financiers goed op de hoogte blijven van de ontwikkelingen.</p> <p><u>Lange termijn visie</u></p> <p>De lange termijn visie tot 2030 van TOG is nog niet in een document vastgelegd. Hieraan zal in 2017 worden gewerkt.</p>
Thema`s 2016		
2	<p><u>Kennis ontwikkeling:</u></p> <p><u>Teeltzaken</u></p> <p>gewassen:</p> <p>Peen</p> <p>Kool</p> <p>Spinazie</p> <p>Bonen</p> <p>Erwten</p> <p>Schorseneer</p>	<p><u>Teelthandleidingen</u></p> <p>In februari 2016 zijn de ontwikkelde teelthandleidingen beschikbaar gesteld aan de bestuursleden en adviseurs, met de opdracht deze te verspreiden onder ieders telers. Op deze wijze een eerste zichtbare actie voor de aangesloten leden. Begin 2017 zullen de versies vernieuwd en aangepast worden door de adviseurs.</p> <p><u>Kennismeeting proeftuin bezoek 14 juli:</u></p> <p>In juli is er een kennismeeting op Vredepeel georganiseerd voor iedereen om kennis te nemen van de lopende veldproeven en de bodem proeven.</p> <p><u>Kennis dag december</u></p> <p>In december is er een kennis dag georganiseerd voor bestuursleden en adviseur.</p> <p>Onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bodemleven en interacties; • Groenbemesters; bodemverbetering; Ontwikkelingen in de relatie groenbemesters x aaltjes x bodemziekten x industriegroenten.

		<ul style="list-style-type: none"> Hoe kun je de biodiversiteit van de bodem dusdanig bevorderen dat we geen last hebben van aaltjes en sclerotinia. Hoe gedragen gewassen zich. Aaltjes schema's, bodemziektes, groenbemesters combineren: ontwikkelen beslissingsbomen. Presentatie proefresultaten kaliproeven stamslabonen- en schorseneer Presentatie wortelvlieg proef Presentatie proefresultaten project "beregeningssignaal". Gewasbescherming in de NL en EU. Historie en actuele VVAK ontwikkelingen
3	<u>Kennisontwikkeling: Zware metalen</u> in gewassen	In 2015 is onderzocht of data uit Belgisch onderzoek openbaar konden worden, zodat een inhoudelijk discussie kon worden opgezet. Dit bleek helaas niet mogelijk. In overleg met Wageningen Universiteit is er een inventarisatie opdracht opgesteld, om alle beschikbare kennis m.b.t. TOG gewassen bijeen te brengen. Deze opdracht is in januari 2016 verstrekt aan WUR en vervolgens uitgevoerd. Het verslag is beschikbaar. Eindconclusie was dat er op dit ogenblik geen aanleiding is om acties te ondernemen.
4	<u>Kennis ontwikkeling beregeningssignaal</u> industriegroenten	In 2015 is gestart met het project en zijn de groei modellen ontworpen. In 2016 zijn voor 5 gewassen de veldwaarnemingen vergroot. In 2016 zouden er voldoende data verzameld kunnen worden, zodat de groei modellen en de adviesmodule verder gevalideerd en aangepast kunnen worden. Echter door het slechte weer; de daardoor veroorzaakte drukte en prioriteitstelling zijn de waarnemingen van een aantal percelen onvoldoende uitgevoerd. Het bestuur heeft besloten in 2017 door te gaan met het verzamelen van data voor validatie. Het uitvoeren van de waarnemingen wordt uitbesteed, teneinde te waarborgen data beschikbaar komen.
5	<u>Kennisontwikkeling bemesting</u> Kali proeven stamslabonen	In 2016 hebben we een onderzoek door PPO Vredepeel laten uitvoeren t.a.v. het optimaliseren van de kalium bemesting in relatie tot een betere weerbaarheid van het gewas.
6	<u>Kennisontwikkeling bemesting</u> Kali proeven schorseneer	In 2016 hebben we een onderzoek door PPO Vredepeel laten uitvoeren t.a.v. het optimaliseren van de kalium bemesting in relatie tot een betere weerbaarheid van het gewas.
7	<u>Kennisontwikkeling gewasbescherming: Proeven wortelvliegbestrijding</u>	In 2016 is er vervolg onderzoek uitgevoerd ter bestrijding van de wortelvlieg.
8	Aansluiting PPS "Samenwerking Beter Bodembeheer"	TOG gaat deelnemen aan deze PPS. Prioriteit aan werkpakket 3: "Bodempathogenen" Bijdrage TOG: € 5000,- cash en € 5000,- in kind per jaar (4 jr). Ton Willigers is hiervoor portefeuillehouder.
9	PPS GROEN	Begin 2017 zal een verkenning worden uitgevoerd naar dit programma Gewasbescherming Robuust Optimaal Economisch Natuurlijk om te onderzoeken of deelname een bijdrage kan leveren aan de doelstellingen van TOG (Integrated pestmanagement; residuvrij telen)

		<h2>Werkpakketten</h2> <p>The diagram illustrates the structure of work packages (Werkpakketten). At the top is 'WP 5 Toets GROEN systeem'. Below it is 'WP 1 Ontwikkeling GROEN voor akkerbouw, vollegrondsgroenten, gras/maïs'. A central box labeled 'Bestaande teeltsystemen' contains three vertical boxes: 'Akkerbouw rotatie', 'Vollegrondsgroente rotatie', and 'Gras/maïs rotatie'. To the right is a 'Bestaande IPM tool box' containing: 'mechanisch', 'Biologisch', 'Chemisch', 'Groen', 'BOS', 'Beslisregels & actiedrempels', and 'Monitoring & kwantificatie'. At the bottom is 'WP 2, 3, 4 IPM tools voor acute gesignaleerde leemten in toolbox'. A vertical bar on the left is labeled 'WP 6 systeemevaluatie'. Arrows indicate the flow of information and development between these components.</p>
10	Gewasbescherming	<p>Dit jaar heeft dit thema weer veel acties gevraagd. Binnen de TOG is er een extra verdiepingsoverleg georganiseerd met de CEMP. Met name om procedures en knelpunten helder te krijgen. Via de leden / adviseurs worden continu knelpunten verzameld. Eenieder wordt ook gevraagd knelpunten snel aan te leveren bij de TOG, zodat mogelijk acties kunnen worden opgezet. De adviseurs zijn positief over de informatie overzichten (actueel middelenpakket) die via de CEMP ontwikkeld zijn en beschikbaar komen.</p>
11	Gewasbescherming	<p>De nieuwe annex 1 toelatingen in EU veroorzaken veel onrust. Ook de toelatingen / terugtrekking van middelen in Nederland leiden voor onze gewassen tot steeds meer problemen. TOG heeft dit voorjaar een 120 dagen aanvraag ingediend voor de toepassing van Pirimor in bonen. De goedkeuring was op tijd bij het ministerie, maar de publicatiedatum (officiële toelating) liet te lang op zich wachten. We hebben actie ondernomen in de annex-1 toelating van bentazon en linuron. Via ons netwerk hadden we vernomen dat het gewasbeschermingsmiddel bentazon (o.a. Basagran en Corum), ondanks een positief advies voor een nieuwe verleng termijn van 15 jaar niet door dreigde te gaan. Er is nog steeds geen besluit over genomen binnen de EU. Ook is de herregistratieprocedure t.b.v. de Annex-1 lijst van het middel linuron (Agrichem Linuron, Datura) afgeblazen, waarmee de toepassingsmogelijkheden van dit middel medio 2017 komt te vervallen. Zowel via het ministerie als naar de EU en via de CEMP hebben we onze zorgen kenbaar gemaakt en dringend verzocht de toelatingen goed te keuren. In december kwam ineens de DECIS problematiek naar voren. De bestrijding van rupsen komt daarmee in gevaar. Door MRL overschrijdingen is de MRL verlaagd, waardoor een nieuwe toelating en onderzoek vereist is. Dit leidt ertoe dat waarschijnlijk in 2018 een hernieuwde toelating plaats zal vinden en we voor 2017 een probleem hebben. Andere opties van middelen zijn niet in 2017 te verwachten. Er vindt nu een inventarisatie plaats onder de leden voor andere oplossingen. Bovenstaande ontwikkelingen hebben we ook besproken met onze partners in</p>

		Europa. Zie samenwerking EU.
12	Zaaizaad	<p>Knelpunten en ontwikkelingen staan standaard op de agenda van de TOG. In 2016 zijn gesprekken geweest met veredelaars. Op deze wijze houdt TOG inzicht in de activiteiten die wel en vooral niet of niet meer lopen bij veredelaar. Deze gesprekken hebben niet geleid tot het oppakken van specifieke acties.</p> <p>Op EU niveau staat het onderwerp veredeling ook op de agenda. Alle landen hebben dezelfde zorg. Geen verdeling van gewassen zal leiden tot knelpunten in de toekomst. Zie verder samenwerking EU.</p>
13	VVAK – certificering overleg	<p>Het Akkerbouw Certificaatoverleg is twee maal samen gekomen. De volgende punten werden met instemming van VIGEF (beheerder deelcertificaat Industriegroenten) besproken en akkoord bevonden:</p> <p>De nieuwe telershandleiding 2016-2017 werd aangevuld en is gepubliceerd; Hierin is ook de module Duurzaamheid en Hygiëne code opgenomen. TOG heeft in deze voorstellen gedaan.</p> <p>Er is een nieuwe aanvraag voor RED-erkenning in Brussel ingediend;</p> <p>Er wordt een verkenning opgestart naar SAI-goud erkenning;</p> <p>De Bezwaarprocedure VVAK werd geactualiseerd ;</p> <p>De paritaire commissie Industriegroenten heeft geen bezwaarschriften hoeven te verwerken;</p> <p>Er is A-Net overleg geweest (Europese afstemming met diverse landen);</p> <p>Het BENE overleg (overleg VVAK-Vegaplan) heeft tot wederzijdse erkenning van het Industriegroenten certificaat geleid;</p> <p>Er is een verkenning uitgevoerd naar mogelijkheid van besmetting van gewassen door biologische toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Conclusie is dat hier geen problemen kunnen ontstaan. Bij de toelatingsaanvraag door firma`s wordt dit uitgebreid getoetst.</p>
14	Global Gap	<p>In 2015 kwam Global Gap met nieuwe eisen aangaande het gebruik van verse organische mest in teelten voor de versmarkt. Dit heeft landelijk tot veel discussie geleid en heeft ook raakvlakken met een aantal gewassen vallend onder de TOG. Landelijk is er in een gezamenlijk consortium van organisaties (LTO, Biohuis, ketenpartijen) met Global Gap gediscussieerd over de consequenties en uitvoerbaarheid van de eisen. Voor 2016 heeft Global Gap haar eisen anders geformuleerd. Echter de discussie is 2016 door gegaan en zal leiden tot een aanscherping. Vooralsnog lijkt dit geen consequenties te hebben voor verwerkte industrie groeten.</p> <p>Tevens wordt de ontwikkeling gevolg van het extra pakket dat ontwikkeld wordt door Global Gap aangaande "Processing industrie".</p>
15	Keur Compost	<p>In 2016 is wederom veel energie gestoken door leden van het Akkerbouw Certificeringsoverleg in onderhandelingen met de VA en BVOR ter verbetering van de kwaliteit van keurcompost.</p> <p>In nauwe samenwerking zijn Vigef, TOG en BO Akkerbouw erin geslaagd om de normen van keurcompost aan te scherpen. Dit op verzoek van alle vertegenwoordigers in van het Akkerbouw Certificeringsoverleg in het kader van voedselveiligheid en duurzaamheid. TOG wil de kwaliteit van de bodem handhaven en verbeteren, alsmede de kans op procesverstoring in de verwerking voorkomen. In het VVAK certificaat en de Telershandleiding 2016 – 2017 zijn de nieuwe normen voor Keur Compost opgenomen.</p>
16	Versterken Europese samenwerking	<p>In 2016 zijn de relaties met EU partners aangehaald. Op initiatief van Profel zijn er een 2 tal bijeenkomsten georganiseerd en zijn er afspraken gemaakt om op EU niveau de samenwerking vorm te geven.</p> <p>Op dit moment zijn aangehaakt: Frankrijk; Italië; Duitsland, België, Engeland en Nederland. TOG staat positief in dit proces. Een aantal knelpunten op EU niveau zijn</p>

gedefinieerd en aan 2 van deze punten zal in 2017 vorm gegeven worden.

Discussion on priority on technical and lobbying level:

- Today only 5 countries are represented in the Industry-Farmers Working Group, more delegations should take part in the future. PROFEL will send the minutes and the information from the meeting to all PROFEL members, to invite members to take part in the Working Group.
- Priorities

	Technical priority	Lobby priority
Netherlands	<ul style="list-style-type: none"> • Seed coating beans, carrots, peas • Contacts with breeders and plant protection product producers 	<ul style="list-style-type: none"> • Single zone • Bottom MRL (detection level)
Belgium	<ul style="list-style-type: none"> • Vegetable flies: seed coating 	<ul style="list-style-type: none"> • Single zone • MRLs
Italy	<ul style="list-style-type: none"> • Mutual Recognition • Authorization of new substances 	<ul style="list-style-type: none"> • Review of legislation to introduce recognition for long shelf life products
France	<ul style="list-style-type: none"> • Seed coating beans, peas or spinach 	<ul style="list-style-type: none"> • Single zone • Standard MRL

For the lobbying part, participants were reminded on the importance of informing the experts at Member State level. Support from the national governments will be key. Food security should be a key argument (the focus today seems to be on food safety and climate).

Financiën 2016

De grootste kostenposten voor 2016 betroffen het inhuren van adviseurs voor de VVAK activiteiten, alsmede het secretariaat en de uitgezette onderzoeksopdrachten.

De financiële commissie bestaande uit R. Bringsken, P. Leemans en GJ van Tilburg hebben de cijfers over 2015 beoordeeld en goedgekeurd.

Contributies 2016:

Voor de contributiebijdrage leveren aangesloten telers via hun telersvereniging een bijdrage van € 10,- per Ha (50%) van in Nederland geteelde hectaren. De groentenverwerkers (aangesloten bij de VIGEF) betalen ook € 10,- per Ha tot een maximum van € 110.000,-.

Het totaal aantal Ha in 2016 betreft 10370 Ha. (2015: 8773 Ha; 2014: 10928 Ha).

Door uitbreiding met Noliko is het areaal weer bijna op het niveau gekomen van 2014. Desalniettemin is er ten aanzien van het areaal een dalende tendens te zien over het geheel. De verwachting is dat in 2017 deze daling in de sector zich zal doorzetten.

De contributieheffing is in 2016 op een gelijk niveau gehouden ten opzichte van voorgaande jaren. Begin 2017 wordt besloten of de contributie gehandhaafd, danwel verlaagd kan worden.

Werkplan 2017

1	Opstellen van een lange termijn visie	Om onderzoek voor langere termijn goed te kunnen plaatsen binnen kaders van de TOG, wordt een visie 2030 opgesteld. Kernpunten van deze visie: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen van residu vrije teelten, die veilig geteeld kunnen worden rekening houdend met de omgeving. - Industriegroenten telend Nederland staat wereldwijd op de kaart. - We telen duurzaam, rekening houdend met water, bodem, lucht, mens etc. - Integrated Pest Management - Vorm geven internationale samenwerking
2	Stichtingszaken	Statuten herzien en doorontwikkelen stichting.
3	Teeltzaken gewassen	Begin 2017 worden de teelt handleidingen herzien / geactualiseerd. Het betreft peen, kool, spinazie, bonen, erwten en schorseneer. In 2017 zal er in december een kennis dag worden georganiseerd.
5	berekeningssignaal industriegroenten	Doel is om in 2017 voldoende validerende data te verkrijgen, zodat een praktisch toepasbaar berekeningssignaal geïmplementeerd kan worden in 2018.
6a	Gewasbescherming	De TOG heeft frequent nauw overleg met de CEMP om tijdig knelpunten aan te geven en naar oplossingen te zoeken. Alle leden van TOG en adviseurs signaleren knelpunten, die met de CEMP opgepakt worden.
6b	Gewasbescherming	Dit jaar zijn er met 2 gewasbeschermingsmiddel producenten gesprekken. Doel van de gesprekken: Bekendheid geven aan TOG en aangeven waar TOG deelnemers knelpunten zien, nu en op langere termijn.
7	Zaaizaad	Knelpunten en ontwikkelingen staan standaard op de agenda van de TOG. Ook op EU niveau staat veredeling op de agenda.
8	VVAK	VVAK wordt geëvalueerd en in samenspraak met BO akkerbouw en VVAK partners geactualiseerd.
9	Global Gap	Via partners zal de discussie gevolgd worden.
10	Keur Compost	In 2017 zullen de nieuwe composteisen verplicht zijn. De ontwikkelingen t.a.v. de kwaliteit en verbeteren van de kwaliteit blijft aandachtspunt.
11	Onderzoek algemeen	Prioriteit wordt gegeven aan de kennisuitwisseling tussen de adviseurs en signaleren van knelpunten. Er wordt aangesloten, daar waar mogelijk bij lopend onderzoek / initiatieven (PPS-en). PPS Bodem en PPS GROEN. Er wordt voortgebouwd onderzoek op wortelvlieg onderzoek. Vanuit bestuur en adviseurs worden knelpunten en vragen voor onderzoek ingebracht.
12	Communicatie	Dit jaar zal bekeken worden op welke wijze en hoe onderzoekresultaten, teelthandleidingen etc. makkelijk beschikbaar kunnen komen voor leden via een website.
13	Tendero meters	Dit jaar neemt TOG de coördinatie over van Vigef en informeert zich over de mogelijkheden van de ijking van de meters, alsmede de voortgang en kosten van uitvoering in de toekomst. In 2017 wordt overgeschakeld naar een nieuwe certificeerder (CKCert); Goede implementatie hiervan heeft prioriteit.
14	Internationaal	Internationaal wordt meer samenwerking gezocht en vorm gegeven. Hierbij kijken we naar gezamenlijke knelpunten op gebied van gewasbescherming en veredeling.

Secretaris TOG
G. Hermans
+316 29520249
Geert.hermans@zito.nl

TOG
Postbus 100
5201 AC `s-Hetogenbosch

7 februari 2017